

חוות דעת משפטית הנלווית להצעת החלטה לממשלה

נושא הצעת ההחלטה:

מותבי גיור מקומיים

תמצית ההצעה בהתייחס להיבטיה המשפטיים:

גיור הוא הליך המרת דתו של אדם בן דת אחרת ליהדות. הגיורים בישראל מתבצעים כיום באמצעות בתי דין מיוחדים לגיור שהוקמו מכוח החלטות ממשלה מס' 3155 (ע/2) מיום 14.2.2008 ומס' 3613 מיום 4.7.1998. תכלית ההצעה שלפנינו היא להגדיל את מספר הגיורים של אזרחים הזכאים לפי חוק השבות, התשי"ו-1950 (להלן - "חוק השבות"), אך אינם נחשבים כיהודים לפי ההלכה, באמצעות הקמת מערך של מותבי גיור מקומיים, שיפעלו לצד בתי הדין המיוחדים לגיור ויאפשרו לאותם אזרחים לפנות למותבי הגיור המקומיים לצורך גיורם. אחת מהנחות המוצא של ההצעה היא כי אזרחים שלא יהיו מעוניינים להתגייר באמצעות בתי הדין המיוחדים לגיור עשויים דווקא לפנות למותבי הגיור המקומיים, מסיבות שונות.

קשיים משפטיים, ככל שישנם, ודרכי פתרונם:

ככלל, ובמסגרת התאום עם המשנה ליועץ המשפטי לממשלה (אזרחי) הוברר כי אין בהצעה קשיים משפטיים המונעים את אישורה. עם זאת, נבקש להעיר מספר הערות כדלהלן:

א. בהתאם להצעה, מותב הגיור המקומי מפעיל סמכות עצמאית בהתאם להלכה היהודית והוא עצמאי במתן החלטותיו ההלכתיות. (סעיף 2 להצעה). מכיוון שהסמכות להעניק תעודת אישור לאדם שהמיר את דתו נתונה, בהתאם לסעיף 12(1) לפקודת העדה הדתית (המרה), לראש העדה הדתית (בעניינינו הרב הראשי), אין הכרח כי הוא יאשר גיור כאמור. לפיכך, עשויה להתעורר שאלה בנוגע לנפקות הגיור, בין היתר, ביחס לענייני מעמד אישי.

יחד עם זאת יצוין כי ההחלטה אינה עוסקת, וממילא אינה משפיעה, על שאלת המעמד המשפטי של גיורים לא אורתודוקסיים או שאלת הפרשנות של המונח "התגייר" שבחוק השבות.

ב. הקמת מותבי גיור מקומי מאפשרת הקמה של מותבים מקומיים שהמדינה מכירה בהם כמוסמכים לגייר. עניין זה עשוי להעלות טענה בדבר היעדר אפשרות להקים סוגים נוספים של מותבי גיור. לעניין זה אפשר שיינתן מענה, בין היתר, במסגרת סעיפים 3-5 להחלטה.

ג. סעיף 3 להחלטה, קובע את תנאי הכשירות של חברי מותבי הגיור המקומיים. בין השאר, אחד התנאים הוא שהמועמד הוא רב יישוב או רב אזורי שקיבל אישור לכך לפי קריטריונים שוויוניים שייקבעו בכללים לפי סעיף 9 להחלטה. לאור האמור, יש לקבוע בכללים שייקבעו לפי סעיף 9 גורם אשר יאשר שהמועמדים עומדים בקריטריונים שייקבעו כאמור. גורם זה צריך להיות גורם ציבורי-מנהלי.

ד. יובהר כי תנאי לפעילותם של חברי ועדת ההיגוי לפי סעיף 9 להחלטה, הוא אישור שיינתן על ידי גורם משפטי כי הם אינם מצויים בניגוד עניינים.

עמדת היועצים המשפטיים של משרדים אחרים שהצעת ההחלטה נוגעת להם:

ביום 17 ביולי 2014 הועברה לעיונם של הלשכות המשפטיות במשרד לשירותי דת, משרד האוצר ומשרד הפנים הצעה להחלטת ממשלה וכן חוות דעת משפטית נלווית להצעה והסכמתם העקרונית להגשת ההצעה וחוות הדעת הנלווית לה התקבלה. עמדת הלשכה המשפטית במשרד האוצר כפי שהתקבלה ביחס לנוסח הקודם: "מעמד המכהנים במותבים אינו ברור- האם מדובר בעובדי מדינה נושאי משרה או נותני שירותים? יש להבהיר נושא זה כתנאי להמשך ההליך".

ביום 10.9.2014, הוכנסו מספר שינויים בנוסח הצעת המחליטים.

הנוסח הנוכחי הועבר ללשכות המשפטיות האמורות ביום 10.9.2014.

היועץ המשפטי של המשרד לשירותי דת מסר כי אין מניעה משפטית מצדו בקידום הצעת המחליטים בנוסחה המעודכן. בשל מועד ההפצה וקוצר הזמן, לא התקבלו עמדות הלשכה המשפטית במשרד האוצר והלשכה המשפטית במשרד הפנים לנוסח המעודכן. היועץ המשפטי של הרבנות הראשית מסר כי הרבנות הראשית מתנגדת להצעת המחליטים שבנדון.

עמדת היועץ המשפטי של המשרד שהשר העומד בראשו מגיש את ההצעה:

ההצעה וחוות הדעת הנלווית לה מוגשות בתיאום עם המשנה ליועץ המשפטי לממשלה (אזרחי), לאחר שהמשנה ליועץ המשפטי לממשלה בחן את הטענות המשפטיות שהועלו על ידי משרדי הממשלה הרלבנטיים.

לאה רקובר, עו"ד

היועצת המשפטית למשרד המשפטים

10-6-15 / כ
50
8